

BUITEN

20^E JAARGANG N^O. 15.

ZATERDAG 10 APRIL 1926.

Foto C. Steenbergh.

HET SCHIP DER ST. LAURENSKERK TE ROTTERDAM, NAAR HET OOSTEN.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

HET SCHIP DER ST. LAURENSKERK TE ROTTERDAM	
NAAR HET OOSTEN (ILLUSTRATIE)	BLZ. 169
DE VINGER VAN HET NOODLOT, DOOR HEADON HILL (15)	BLZ. 170
GRONINGEN (GEÏLL.), DOOR MR. R. VAN ROYEN	BLZ. 172—176
DE KERSEBOOM, DOOR PAUL ERNST	BLZ. 174
MANNEN EN VROUWEN IN NEDERLAND, DOOR	
MR. C. BAKE	BLZ. 175
KOMENDE LENTE, DOOR G. L.	BLZ. 176
KLEINE HONDENRASSEN (GEÏLL.), DOOR I. JOH. W.	
DE VRIES	BLZ. 176—177
IN 'T BEKOORLIJKE KIJKDUIN (GEÏLL.), DOOR	
HAGANUS	BLZ. 177—179
KONINGEN IN BALLINGSCHAP, DOOR CHARLES G. D.	
ROBERTS (II)	BLZ. 179
DE PARKKERK DER GEREFORMEERDE GEMEENTE	
AMSTERDAM-ZUID (ILLUSTRATIE)	BLZ. 180
BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.	

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

DE VINGER VAN HET NOODLOT

door

15) HEADON HILL.

GRINSTEAD kwam terug met een betrouwbare motorfiets, en de brave kerel had ook nieuws. „Een kerel heeft mij gevolgd naar de garage en terug, meneer”, sprak hij. „Hij is ervandoor gegaan zodra ik Soapy Sam, den jongen die de cabs op straat aanroept, gezegd had, op de fiets te passen terwijl ik naar boven ging”.

„Wat soort van kerel?” vroeg Norman.

„Echt galgebok, m'neer. Hij maakte dat hij weg kwam, toen hij begreep waar ik op uit geweest was”.

Norman dacht hierover na. Blijkbaar was de vijand reeds aan het werk. Maar de stem in de telefoon had iedere hulp van de politie uitgesloten. Er was echter niet gezegd dat een persoonlijke hulp om Kathleen te redden gevaarlijk zou zijn. Integendeel, zij had hem gevraagd inlichtingen in te winnen bij de Bull.

„Zie eens hier, Alf”, zei Norman. „Je hebt waarschijnlijk gelijk met dien kerel, die je gevolgd is. Ik kan niet in bijzonderheden treden, maar ik moet een leelijk zaakje behandelen en er zijn redenen, waarom ik dat alleen moet doen. Ik kan je niet meenemen of je n'et meer vertellen dan dit — ik vertrek naar The Bull in Beaconsfield. Als je mij daar niet vindt of tegen morgenochtend niets van mij hebt gehoord, dan kan je daaruit afleiden dat ik mij in moeilijkheden bevind”.

„Dan is het mijn taak u daaruit te helpen?”

„Ik hoop, ouwe kameraad, dat dit niet noodig zal zijn”, zei Norman. „Maar als ik niet terugkom of je morgenavond om zes uur niet heb getelegrafeerd, dan kan je mij volgen en zien of je mijn spoor in The Bull kan terugvinden. Dan volg je mij, waarheen je gezond verstand je leidt, maar in geen geval, wat je ook vreest, mag je de hulp van de politie inroepen. Begrepen?”

„Begrepen, mijnheer”, was het antwoord.

„Goed! Ga nu naar beneden en zie of die kerel nog rondloert. Misschien s hij teruggekomen”.

Maar er was geen spoor van den man te zien toen Norman op de motorfiets stapte en de rustige West End straat door tufte, en eenmaal bij Uxbridge Road gekomen, reed hij in volle vaart voort. Het was nu over zevenen van een donkeren Novemberavond en de lichten van Uxbridge waren reeds Gerrards Cross met zijn moderne villa's liet hij achter zich, en precies een uur na zijn vertrek kwam Norman in de breede High Street van Beaconsfield en hield stil voor zijn doel.

The Bull was een van die ouderwetsche dorpskerken, die sedert de komst der spoorwegen weinig te doen kregen, maar die na langen tijd in een nieuwe periode van bloei kwamen, dank zij Koning Benzine. Maar op zulk een winteravond was er geen ander geluid in de zwak verlichte vestibule toen Norman binnentrad, dan het tikken van een groote, staande klok en het gezoem van stemmen in de gelagkamer.

Aan een kant was een half openstaande deur, waarop „Koffiekamer” stond en zich herinnerend dat Kathleen den geheimzinnigen brieven-schrijver daar zou ontmoeten, wierp hij de deur wijd open en keek naar binnen. Een oude man met traanogen zat, in een oud zwart pak gekleed, voor een doovend vuur. Het gas was laag gedraaid en de witgedekte tafels waren alle onbezet.

„Kellner!” riep Norman scherp.

De oude man stond verschrikt op, schuifelde naar voren en wreef zijn blauwgeaderde handen.

„Neem mij niet kwalijk, mijnheer”, hijgde hij. „Ik was in slaap gevallen. Verlangt u een diner of alleen maar een cotelet of zooiets?”

„Neen”, antwoordde Norman, „ik kom informeerden naar een jonge dame, die vandaag om twee uur een heer hier zou ontmoeten. Je kent haar waarschijnlijk — Miss Glenister, die vroeger op Beechwood Grange heeft gewoond”.

De kellner schudde zijn hoofd.

„Ik ben hier nog niet lang”, verklaarde hij. „Ik kom uit Londen en was vroeger in eerste-klas hotels”.

Norman kreeg geen goeden indruk van den ouden man.

„Nu, hoe dan ook, moet je je herinneren of de ontmoeting die ik heb beschreven, heeft plaats gehad”, zei hij. „De jonge dame heeft zomersproeten, is groot en heeft een goed figuur.”

„Lijkt niet zoo kwaad”, zei de kellner knipoogend. „Hoe zag de heer eruit?”

Norman wist hierop geen antwoord te geven.

„Er waren heel wat fietsers hier voor den lunch”, vervolgde de oude man, toen hij zag dat zijn ondervrager het zelf niet wist. „Ik had niet veel tijd om ergens op te letten. Ik geloof dat ik mij de jonge dame herinner, ofschoon zij met niemand sprak zoover ik weet. Zij zat aan dat tafeltje bij het raam en had een portie koude kip. Ze bleef lang zitten nadat zij klaar was en — ja, nu herinner ik mij, dat zij een keer de deur uitging en later terugkwam”.

„Is zij nog lang gebleven nadat zij heenging en terugkwam?” vroeg Norman.

„Niet langer dan vijf minuten, mijnheer. Zij betaalde haar vertering, gaf mij een goede fooi en ging heen. Ik keek toevallig uit het raam en zij ging naar rechts toen zij het hotel verliet”.

„Is dat de weg naar het station?”

„Neen, mijnheer. Hij leidt naar het dorp Beechwood en dan naar Colnbrook. Maar beide plaatsen zijn ver hiervandaan — een eenzame wandeling voor een jonge dame”.

Norman's angst nam toe.

„Zeg eens”, zei hij, plotseling een ingeving krijgend, „ik kan je niet zeggen of de heer, dien zij zou ontmoeten, groot of klein was, donker of blond, jong of oud, maar hij droeg waarschijnlijk een monocle en hij zou een anjelier in zijn knoops gat hebben”.

Maar de suffe kellner schudde slechts zijn hoofd.

„Neen, mijnheer”, hijgde hij. „Zoo iemand heb ik vandaag niet gezien”.

„Heeft de jonge dame getelefoneerd, terwijl zij hier was?”

„Wij zijn niet aangesloten, mijnheer”.

Norman gaf den kellner vijf shilling en keerde terug naar de hal. Het eenige plan, dat hij kon maken, was den weg te volgen, dien Kathleen had ingeslagen en op zijn goed geluk te vertrouwen om haar te vinden.

Hij had juist den uitgang bereikt en ging naar zijn motorfiets, die hij bij het trottoir had laten staan, toen de heesche stem van den kellner hem deed stilstaan.

„Een oogenblikje, meneer. Ik weet niet of dit iets met u te maken heeft. Ik heb het gevonden toen ik den vloer veegde, nadat de lunchgasten waren heengegaan”.

„Dit” was een vodje papier, waarvan de vouwen deden zien dat het oorspronkelijk gevouwen was als een driehoekig briefje. Eenige woorden waren met potlood erop geschreven:

„Laatste oogenblik verhinderd bij u te komen. Kom bij huisje boschwachter. U zult mij daar zeker vinden”.

Het briefje in zijn zak stekend, voegde Norman een pond bij zijn eerste fooi. Toen ging hij naar buiten en het gedreun van zijn motorfiets overstemde het geginnik, waarmee de verloopen kellner in het hotel terugkeerde.

TWEEENTWINTIGSTE HOOFDSTUK.

IN DE VAL.

De Ouden, die Cupido „den blinden god” noemden, waren verstandig. Niemand, die niet onder den invloed van die godheid was, zou zoo roekeloos gehandeld hebben als Norman Slater, nadat hij „inlichtingen” had ingewonnen in The Bull. Het kwam geen oogenblik in hem op, dat zij hem gegeven waren zooals de „carte forcée” gegeven wordt door valsche spelers.

Bij het licht der gegevens, hem door den kellner voorgelegd, geloofde hij precies te kunnen nagaan wat er gebeurd was, terwijl Kathleen in de herberg was. Van begin tot einde was die gentleman met de monocle en de anjelier een fictie geweest, die nooit het plan had zich te vertoonen. Toen zij bijna de hoop op de verschijning van dezen fictieven persoon had opgegeven, had zij van haar plaats bij het raam, iemand buiten gezien, dien zij herkende. Deze had haar blijkbaar gewenkt en buiten gekomen had zij het briefje ontvangen dat de kellner later had opgeraapt. Daarna had zij haar consumptie betaald en zich naar de woning van den houtvester begeven. Deze was ongetwijfeld het huisje van John Grimes in het bosch te Beechwood. Anders zou het wel speciaal in het briefje zijn aangegeven. Norman was heel trotsch op zijn combinatievermogen. Hij herinnerde zich dat zich in Grimes' huisje een telefoon bevond. Dat was blijkbaar de plaats waar Kathleen hem naar de Three Pips Club zoo wanhopig had opgescheld — een noodkreet, afgebroken door ruw geweld. De „hij”, die haar „te pakken” had, was haar neef, Sir Dudley Glenister.

Hij vroeg zichzelf af of hij naar de Grange zou gaan en den baronet ter verantwoording roepen, of regelrecht naar het huisje in het bosch zou rijden. Snel kwam hij tot het besluit dat het eerste al heel dwaas zou zijn. De Grange was vol bedienden, die allen gehecht waren aan hun vroegere meesteres. Sir Dudley zou haar daar niet anders dan als een geëerde gast hebben durven ontvangen. Neen, hij moest zoo hard hij kon, rijden naar de plaats waarvandaan haar kreet om hulp hem had bereikt.

Hij reed, zoo snel zijn machine hem kon brengen, de zeven mijlen door het dorp Beechwood, langs het hek van Beechwood Grange en zoo door de lanen die naar het huisje van den opperhoutvester leidden.

Norman legde zijn rijwiel tusschen het kreupelhout in een droge sloot bij het hek en legde het laatste eind van zijn tocht te voet af. Als gast van het Huis kende hij den weg uitstekend en hij kwam weldra bij het veld, waar de vinger was neergevallen. Door de ruiten van het huisje scheen licht, maar er was geen maan, die den ouden molen aan de overzijde der rivier deed zien.

Hij liep naar de deur en klopte aan. Hij hoorde binnen het schuiven van een stoel, en een vrouw met een onvriendelijk gezicht deed de deur open. Iemand, minder naïef dan de jonge militair, zou verraad gevoeld hebben in haar overdreven verbazing.

„Lieve, goeje genade! ik dacht dat het de man met het kippenvoer was!” riep zij uit. „Wat is er van uw dienst, mijnheer?”

„Ik kwam informeerden naar Miss Glenister”, antwoordde Norman. „Ik heb een reden om te gelooven dat zij vanmiddag hier is geweest”.

Mrs. Grimes maakte plaats voor hem en hij trad binnen. „Ik weet niets van Miss Glenister”, sprak zij. „Ik ben den heelen dag weg geweest. U moest het liever mijn man vragen. Hij zit daar”.

Aan het andere einde van de lage huiskamer zat John Grimes op een krukje zijn handen bij een houtvuur te warmen. Zijn breede schouders hingen treurig neer. Norman merkte dit op en hij zag ook dat een telefoon aan den muur hing en dat Mrs. Grimes zich bezig hield met een petroleum-

lamp die op een tafeltje voor het raam van den erker stond. Zij bewoog de lamp drie keer heen en weer, vóór die naar haar zin brandde.

Norman had den stillen houtvester vrij goed leeren kennen, gedurende den korten tijd dat hij gast op de Grange was geweest. Hij had hem verscheiden keeren op jacht een goede fooi gegeven.

„Hoe maak je het, Grimes?” zei hij vriendelijk.

De houtvester verhief zijn reusachtige gestalte van het krukje en ging voor zijn bezoeker staan. Hij deed alsof hij diens uitgestoken hand niet zag en ontweek zijn blik.

„Logeert u weer bij den meester?” zei hij grommend.

„Neen, ik wou je alleen maar enkele dingen vragen”, sprak Norman.

De stand der dingen beviel hem niet. Het optreden van den man was gluiperig. Het spelen met de lamp kon wel een signaal van de vrouw geweest zijn.

Grimes keek over Norman's schouder — in de richting van de deur. De harde, grijze oogen schenen iets te vragen en een antwoord te krijgen.

Norman bemerkte dit een halve seconde te laat. Zijn hand schoot omlaag naar de revolver in zijn zak, maar de berenomarming van John Grimes hield zijn armen als in een schroef en een jujitsu schop in het onderste gedeelte van zijn rug deed de rest. Hij werd op den vloer geworpen en een oogenblik later vocht hij vergeefs tegen de dampen van een spons met chloroform die tegen zijn neus en mond werd gedrukt.

DRIEENTWINTIGSTE HOOFDSTUK.

DOKTER MELVILLE'S RECEPT.

Willoughby Melville liet zijn vingers glijden langs de lijst van afspraken voor den middag. Bij de telefoon wachtte zijn butler op zijn instructies.

„Zeg Inspecteur Wagge, dat ik hem precies om 3.15 zal ontvangen”, zei de zenuwspecialist. „Hij moet stipt op de minuut zijn, daar ik hem schuif tusschen Mr. Roper Legrand en Lady Barraclough”.

Precies op tijd trad Wagge de kamer van den dokter binnen. Er was geen doktersblik noodig om te zien dat de detective aan overspanning leed. Hij was mager geworden en het kostte hem blijkbaar moeite den dokter in de oogen te zien, terwijl zij elkaar de hand gaven.

„Zelfde kwaal?” vroeg Melville, toen hij den patiënt in het juiste licht had geplaatst.

„Waarschijnlijk wel”, antwoordde de inspecteur lusteloos. „De symptomen zijn dezelfde. Ik heb geen eetlust en ik kan niet slapen. Ik heb het gevoel alsof ik in elkaar zal zakken. Ik wil u in absoluut vertrouwen vertellen, dat ik bloot sta aan een vreeselijke verleiding — eigenlijk aan twee verleidingen. Een eind aan alles te maken door mij een kogel door het hoofd te jagen, of mijn angst te verlichten door iets schandelijks te doen”.

Willoughby Melville knikte begrijpend. „Ik heb je verwacht, Wagge, sedert ik je heb ontmoet bij het hek van Beechwood Grange en daar vernam dat de Glenister-zaak jou was opgedragen”, sprak hij.

„Meent u dat werkelijk, dokter?”

„Ik meen het zoozeer”, vervolgde Melville, „dat, zoodra ik naar Londen was teruggekeerd, ik mijn herinnering heb opgefrischt door je geval in mijn register na te lezen”.

„Dan werkt u evenzeer met tooverij als met medicijnen, mijnheer. Op dien tijd had ik zelf nog niet kunnen voorzien — welke pressie op mij zou worden uitgeoefend. Mijn tegenwoordige symptomen hadden zich toen nog niet geopenbaard”.

„Ja, juist”, zei Melville, „de pressie moet, mijns inziens, sterker zijn geworden naar verhouding van uw mislukking om het onmogelijke te volbrengen”.

„Het onmogelijke?” herhaalde Wagge zwak.

„Ja, het verkrijgen van de bewijzen om Sir Dudley Glenister te beschuldigen van den moord op zijn neef. Onmogelijk, omdat George Glenister niet vermoord is door den tegenwoordigen drager van den titel”.

De inspecteur had nu zijn kwalen vergeten.

„Als u zoo positief weet wie deze misdaad niet heeft gepleegd”, zei hij, „dan moet dat zijn doordat u weet wie dit wel deed. Om Godswil, mijnheer, laat mij deelgenoot worden van die kennis. Het zou mij meer goed doen dan welke medicijn ook”.

(Wordt vervolgd).

Foto C. Steenberghe.

GRONINGEN. SPILSLUIZEN.

GRONINGEN.

WANNEER men weet, dat in verre eeuwen de oude vrije friesche Zeelanden zich in het Noorden van ons land over het geheele kleigebied hebben uitgestrekt en tevens, dat een volk van Saksischen oorsprong het aangrenzende Drente bezette, — vraagt men zich wellicht af, hoe het huidige Nederland aan zijn Groningsch bestanddeel is gekomen. Is het ons land tersluiks binnen gevallen? Was het eens een onweerstaanbare stroom, een woeste, stugge volksstam, die met wreed mannengeweld en te vuur en te zwaard vernietigend, wat zijn loop stuitte, het grillig gevormde Groningsche gebied van thans bezette? Onmeedoogend de oorspronkelijke friesche lieden verpletterde, met knots en bijl ter neder sloeg, vrouwen en kinderen met vee inclusief wegvoerde, hoeven verbrandde? Of meer gematigd den tot dusverre vrijen Fries spaarde en genadig in hoorigheid onder zich hield? Wil men zich de bezetting van het land door de gens Groningana wellicht meer vreedzaam voorstellen? In de jeugd hebben wij bij de vaderlandsche aardrijkskunde de rij der gewesten in de nimmer afgewisselde volgorde geleerd. Eervol is steeds de plaats van Groningen daarin geweest. Nooit begon de series bij het roemruchtige Holland; nimmer bij den oorlogzuchtigen Geldersman; niet bij den vrijgevochten Fries, die geen onderworpenheid droeg; niet bij Drente, het eenvoudige landschap, arm als het eenmaal is geweest. Van vele bevolkingen werden ons treffende tafereelen opgehangen in de spannende historie. Aan den wand had men de schoolplaten; de Friezen vechtende voor vrijheid tegen den Hollandschen Graaf. Men ziet de verwarring van de indringers, hun vlucht uit het natte onbegaanbare land bij het nederhouwen

van hun aanvoerder. Wat baatten hier maliënkolder en vizier! En naast die Friezen, op wie het oog in bewondering voor het verbitterde verzet tegen zooveel macht bleef gevestigd, werd het oude volksleven van de Drenten, van den Saksischen stam, voor den geest gevoerd. Rechtszittingen of volksvergaderingen beleefden wij te midden van het eenzame met de raadselachtige hunnebedden bezette land. Aan barbaren haast deden de voorstellingen denken. De oerkracht, die uit die baardige gestalten sprak, die woeste gelaatsuitdrukkingen, de ongewone hoofd- en lichaamsbekleding, vergeet het kindergemoed ook in latere jaren niet. Van Groningen, van Groningen's volksleven en van volkstrijd werd nimmer iets verhaald. Eerst wanneer de historie ver gevorderd was, werd terloops vermeld, dat er een niet onaanzienlijke stad was gelegen. — Hier ligt reeds de verklaring van den oorsprong der dingen. Het missen van hetgeen bij de bewoners van andere en naburige streken aan herkomst, aan bijzondere saamhoorigheid deed denken. levert het bewijs, dat Groningen van origine niets eigens heeft, niets speciefs. Friezen bewoonden den noordkant van de huidige provincie; het geheele kleigebied. De Drentsche bevolking sloot zich met den diluvialen bodem daarvan aan. Groningen was niets. Eerst de aanraking van deze beide gebieden voerde op een bepaald punt tot eene bijzondere situatie: daar ongeveer, waar een aantal van het hogere Drente komende stroomen samenvielen tot één grootere, waar op ditzelfde punt de hogere zandrug ophield en onderging onder de zware klei. — Eeuwen voordat van een Groningen of van den naam alleen wordt gerept, laat staan van eene beteekenis ervan, vindt men van tal van Drentsche dorpen, als bestaand

en min of meer belangrijk gesproken. Op een twintigtal kilometers verwijderd van de tegenwoordige stad staat nog tot op onze dagen het kerkje van Anloo, het oudste bouwwerk van Noord-Nederland; het stichtingsjaar gaat terug tot 1000—1100, even als dat van den in tufsteen opgebouwden toren, rustend op zware keien, met tot 11 Meter hoogte nog de oorspronkelijke kern. Van Groningen was er toen minder dan iets. — Aan den tegenovergestelden kant, aan de Friesche zijde, had men die talloze dorpjes van het Groningerland van nu. Hoe klein zijn vele er nog van; maar men vrage niet, welke brieven zij kunnen toonen. Het zijn er vele, waarvan men met name reeds vindt gesproken, toen de Hunze en de A in ongerepte landelijkheid voortkronkelden voorbij de plaats, waar later de stad Groningen zou verrijzen. Onder bezittingen van het klooster Fulda worden die dorpen in het Noorden reeds bij tientallen om-

Foto C. Steenberghe.

HET „CORPS DE GARDE”, THANS HIST. PHIL. INSTITUUT.

Foto C. Steenbergh.

GRONINGEN. VERBINDINGSKANAAL BIJ HET STATION.

streeks het jaar 800 vermeld. De aanraking van de Friesche en de Saksische elementen, van die landlieden van zoo uiteenlopende stam, in hunne geheel verschillende levensomstandigheden en levensbehoeften, bracht eene wisselwerking geleidelijk te weeg. De materiele contacten leidden tot een grondslag voor een economisch centrum. Aanhoudende betrekkingen vervolgens bouwden dit op, om na verloop van eeuwen het resultaat in den vorm van eene kleine stad op het einde van den diluvialen Drentschen bodem aan den keirand te zien. De landbouwende kleibewoners van Frieschen oorsprong moeten hierdoor, evenals de bevolking van de Saksische nederzetting Groningen, veel van hunne karakteristieke bijzonderheden hebben ingeboet; in volksaard, in spraak, gewoonten. Het markant Friesche verdween; en daarmee het typisch Saksische, dat in de Drentsche dorpen nog, hoewel steeds meer spaarzaam, kan worden aangewezen. — Uit dit voortgezet nivelleeringsproces kwam de Groningsche volksaard voort: in tijden van vreedzamen voorspoed en in dagen van fellen onderlingen strijd. De Friesche en Saksische volkskarakters zijn geleidelijk op het noordelijke gebied in elkaar gevloeid. Aanvankelijk hadden de namen van hen, die in de stad de voorrang innamen, een zuiver Drentsche klank; eeuwen lang. Vele straten heeten nog naar deze. Eerst laat worden er van Friesche herkomst aangetroffen. Dat bij dezen invloed over en weer, zoowel het stedelijke centrum als het Groningsche platteland weinig specifiek, elders niet gekend, vertoonen, spreekt van zelf. Vreemdelingen op zoek naar bijzondere architectonische waarden, naar liefelijke landelijke tafereelen, kleederdrachten en wat dies meer zij, worden er zeer teleurgesteld. De Groninger is, bij het geschetste gemis, naar het onlangs van Hollandsche zijde verluidde, van het ook elders veelvuldige specimen „met ontegenzeggelijk zeer uitgesproken materialistische strevingen, met een strenge gedachtenconcentratie op het stoffelijke”. Men is het er zich zelf zeer welbewust. Inderdaad verschilt in dit opzicht de Groninger van den meer idieel aangelegden Fries. Over de reden ervan is wel gesproken. Men heeft den ondergrond ervan bij het Groningsche volk met — „zijn groote bewonderenswaardige plichtsbetrachting in zijn flink aanpakken, staag doorzetten, in zijn breeden verstandelijken kijk op al wat tot verhooging van de materiele welvaart kan bijdragen en in zijn waardeering voor exacte wetenschap en parate kennis” — wellicht in den de eeuwen door gevoerden economischen strijd te zoeken. De geschiedenis weet er van te verhalen, welk een wilskracht van de stedelijke bevolking werd gevraagd om het in de latere middel-

eeuwen en daarna te bolwerken. Het onstoffelijke goed leert men — de historie bewijst het in onze Gouden Eeuw —, eerst waardeeren in voorspoedigen tijd. De stad Groningen heeft die nimmer in de mate van de Hollandsche steden — op verre na niet — gekend. En voor hem, die met een land als het Groningsche meer van nabij bekend is, klinken de woorden des dichters van het genoegelijk voortrollende leven des landmans als zoete muziek in het oor. Inderdaad is daar een groote mate van materiele welvaart bereikt. Echter weet men gemeenlijk niet met welk een arbeidskracht en met welke ontzeggingen gepaard gaande, deze is verkregen. De stad Groningen is — men behoeft het niet te verhehlen —, arm aan belangwekkende voortbrengselen van bouwkunst, die één der machtigste aantrekkingen voor den toerist plegen te zijn. Wellicht vindt dit voor een deel zijn oorzaak in de moeilijke economische positie, die de stad voortdurend heeft ingenomen. — Het Groningerland daarentegen heeft op vele plaatsen nog een zeer bezienswaardig bezit in de oude kerken. Dàar wijst hetgeen thans nog rest, naar de dagen van den machtigen middeleeuwschen katholieken bouwmeester terug. — De stad vertoont een ander beeld. Behoudens de Martini- en A-kerk zijn het alleen bouwwerken met wereldlijke bestemming die er uit de vroegere tijden tot ons spreken. Het zijn helaas slechts weinige. Aan het groote hoofdplein vindt men een vijf-à-zestal bewaard; in een der hoofdstraten een gerechtsgebouw, een „Corps de Garde”; aan de Ossemarkt eenige fraaie panden, en verder aan het daarlangs loopende „Loopende diep”. Aan het Sint Maartenskerkhof vindt men er weer drie opmerkens-

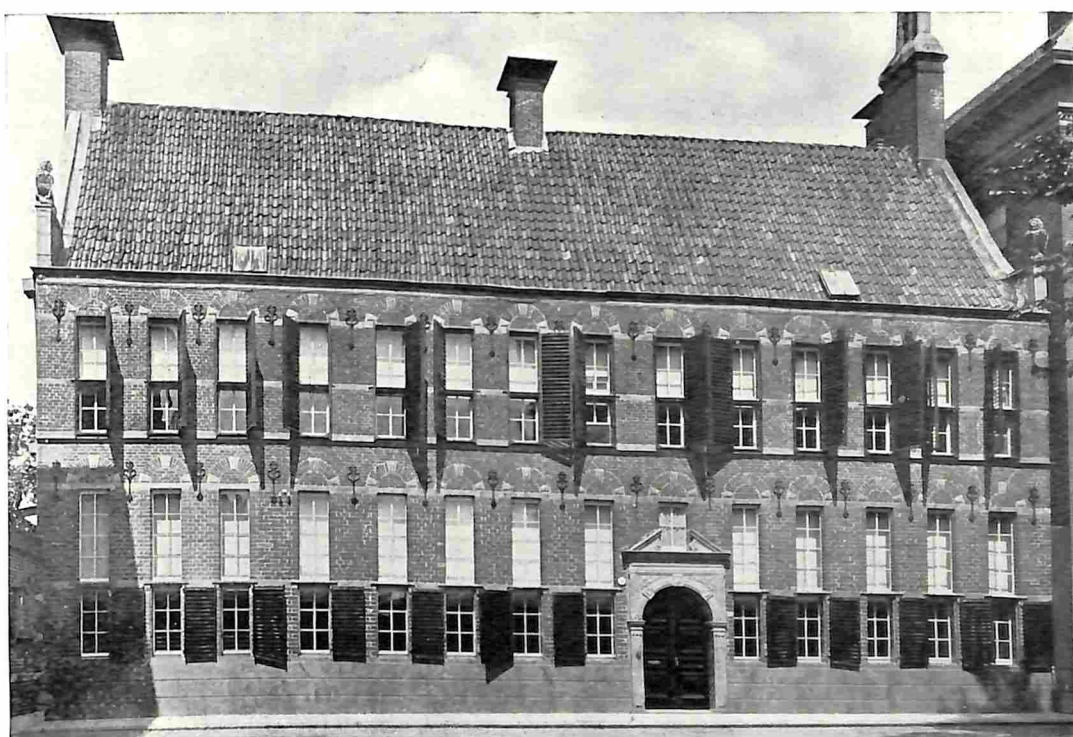

Foto C. Steenbergh.

DIRECTEURSWONING VAN HET DOOFSTOMMENINSTITUUT.

waard; in sommige straten, hier en daar nog een enkel. Daarnaast loonen verschillende gasthuizen de moeite van het bezoeken; deels met fraaie poorten en intieme pleintjes; rijk gestoffeerde vertrekken voor voogden worden er getoond. Men vindt in de stad nog slechts één perceel als de vertegenwoordiger van zuiver Gothische bouwde met van origine niet geestelijke bestemming. Wanneer men meent, dat deze eeuwenoude representant uit lang vervlogen dagen met de noodige zorg en respect voor het verleden wordt beschouwd en behandeld, is men wel zeer ver mis. Op de afbeelding hieronder ziet men het verminkte pand, geheel rechts. Zowel de topgevel, als het ondergedeelte, is zwaar gehavend; daarbij draagt de verf allerminst tot meerdere waardeering bij. ☞ Er is een tijd geweest dat de oude Noord-Duit-

sche bouwde, welke men thans nog aan het Hoofdwachtgebouwtje op de Grootemarkt vindt bewaard, in Groningen zeer inheemsch was. De stad leek toenmaals meer Duitsch dan Nederlandsch. In die reeds eeuwen terugliggende dagen moet Groningen in vele opzichten met Emden gelijk hebben gestaan. — Het is merkwaardig te zien, hoe de eerste stad zooveel van hetgeen de herinnering aan het verleden kan oproepen, van zich af heeft geschud, terwijl Emden nog tot op onze dagen rijk is aan zeer oude en hoogst belangwekkende huizen. De oorzaak worde gezocht in de omstandigheid, dat de ontwikkeling van Emden sedert de 16e eeuw heeft stilgestaan. In Groningen daarentegen is sindsdien de welvaart geleidelijk gekomen. Van het oude is daardoor veel verdwenen. Ter plaatse waar zich te voren een behoorlijke gemodelleerde en rustige gevel verhief, kwam in de laatste tientallen jaren de gapende glasvlakte van den huidige Groningschen winkel. Afzichtelijk, zonder meer, zijn de verhoudingen daarvan gewoonlijk. Slechts een zeer enkele maakt hierop een gunstige uitzondering. Men schrijft de oorzaak toe in de streng gehandhaafd wordende bepaling in de bouwverordening betreffende de verhouding van het vloerooppervlak tot dat van de lichttoetreding. Vreemdelingen valt deze wanverhouding aanstonds op en op hun vraag naar het hoe en waarom, blijft de geboren Groninger meest het antwoord schuldig. Men denkt vaak aan een gewilde royaliteit. ☞ Er zijn zoovele dingen, waarop de Groninger — misschien niet steeds terecht — trotsch gaat. Op zijn voortreffelijke onderwijsinstellingen, zijn levendigen handel, zijn nijverheid, — op vele andere goede zaken ongetwijfeld, gelijk een ieder gaarne de roem verkondigt van zijn stad. Op het stuk evenwel van het uiterlijk aspect daarvan stelt de Groninger zijn eischen ook thans nog niet hoog. De stadsbebouwing laat den zakelijken noordelijken Nederlander voor de grootst mogelijke meerderheid koud; vrijwel volslagen. Ook die van de beide marktpleinen, tot welke wegens hunne centrale ligging en hunne bijzondere oppervlakte zoo het hart van den Groninger gaat. Degeen die op zijn beurt dit hart wil winnen, spreke van die pleinen geen kwaad; — de Groninger heeft het van geslacht op geslacht geleerd, dat weinig boven die markten gaat; — doceerde zijn eerste professor Emms niet reeds voor drie eeuwen, dat die pleinen waren — „rare

magnitudinis et vix alibi in civitati pari inveniendae — van zeldzame grootte en nauwelijks ergens aldus? VAN ROYEN.

DE KERSEBOOM.

EEN wilde kerseboom bloeide aan den rand van een weg, die tusschen groene korenvelden door, naar het stille bruine bosch leidde. Een jonge ridder zat op zijn paard en kwam onder den bloeienden boom, waarin de bijen zoemden en die door de zon van den blauwen hemel af vriendelijk beschenen werd. Plotseling was het hem, alsof hij een teeder gevoel voor den boom voelde; hij hield stil, omarmde den zijdeachtigen gladden

het gedaan had, schaamde hij zich over zijn dwaze handeling, liet den stam los, greep weer de teugels en drukte zacht met de knieën tegen de flanken van het dartele jonge paard, zoodat het vroolijk hinkend zich in flinken draf zette. Toen was het hem, alsof hij achter zich een licht, een heel licht wezentje voelde; het verwonderde hem niet en hij zag niet om; twee fijne handjes in zachtzijden handschoenen schoven naar voren en sloegen zich om hem heen, het lichte wezentje hield zich aan hem vast. ☞ „Zou ik droomen?” dacht hij, trok zacht van het eene handje den handschoen af en stak dien in zijn zak. Een helder lachen weerklonk van het wezentje achter hem en een teedere, heldere stem zeide: „nu heb je mij gevangen en indien ik bij je moet blijven, mag je me den handschoen nooit teruggeven”. Nu keek hij om en zag een wonderlijk lief gezichtje, frisch als een kersebloesem, met blauwe diepe oogen, als de hemel, en goud haar, als een rijp korenveld. Hij keek haar verbaasd aan en het meisje lachte weer met den klank van een zilver klokje. Het paard hield stil, boog den kop naar den grond en knabbelde op het gebit; de jongeling keek haar nog steeds verwonderd aan. Toen zeide het meisje: „wil je niet omkeeren en naar je huis terug rijden? Want ik blijf nu toch bij je”. „Ja, dat zal ik doen, als je dan bij me blijft”, antwoordde hij, keerde om en reed den weg terug.

— Toen hij onder den kerseboom doorreed, riep het meisje: „Vaarwel, vaarwel!” „Je wilt toch zeker wel blijven, je gaat toch niet weg?” vroeg de jongeling verschrikt; het meisje lachte en zeide: „niet van jou nam ik afscheid”. ☞ Zoo bracht hij het meisje naar huis en ze bleef bij hem; zij kustte hem en lachte hem met vroolijke gelukkige oogen toe; en als ze tegen hem lachte, dan vergat hij zijn huis en de menschen, en het was hem, alsof hij rustig en gedachteloos onder een mooien boom lag, in welks groene looraam en zag in het verre land en bijen kwamen, vele honderden angst midden in den zwerm. Zij echter stond rustig en zonder „Vliegt verder, naar den pereboom, vliegt verder naar den meidoorn! De amandelboom is uitgebloeid, nu bloeit spoedig de appelboom”. Toen verzamelden de bijen zich tot een donkeren zwerm en zij vlogen weg. ☞ Na weken, was het hem, of haar witte doorzichtige huid lichtelijk kleurde als een fris-

Foto C. Steenbergh.

GRONINGEN. BRUGSTRAAT MET A-TOREN.

Foto C. Steenberghe.

GRONINGEN. HET PROVINCIEHUIS.

sche kers; haar vriendelijke lippen lachten gul en de jongeling zeide: „ik denk, dat je mooie gaven toereiken moet, aan ieder, die voorbij komt, verkwikking aan den moeden wandelaar, ik kan mij niet anders voorstellen, als dat dit zoo is, heb je mij ook niet vrolijkheid gebracht, lichtheid en goedheid?” „Ik wil bij je blijven,” antwoordde zij; „beloof mij, dat je mij niet toegeven zult, als ik je eens om iets vraag, want als je me toegeeft, zal een ongeluk volgen”. „Och, mijn liefje, je hebt toch nog nooit iets aan mij gevraagd”, zeide hij, „je bent alleen altijd vrolijk en vriendelijk voor mij. Als ik je een klein geschenk meebracht, een ring, of een armband of een ceintuur of iets dergelijks, dan ben je verblijd, om mij plezier te doen, maar dan leg je het geschenk weg. Vraag toch eens wat van mij, dat ik weet, wat je werkelijk blij maken kan, dat ik het voor je koopen of zoeken kan”. ☼ Toen werd het meisje angstig, in haar heldere oogen kwamen tranen, zij vouwde smeekend haar handen en zeide tot haar vriend: „Ik smeek je, als ik je eens om iets vraag, sta het mij dan niet toe, want als je het mij toestaat, volgt een ongeluk”. Hij lachte, kuste haar op het voorhoofd en zeide: „wat ben je toch kinderlijk”. Maar zij hield niet op met smeeken, totdat hij haar beloofde, dat hij haar nooit een wensch vervullen zou. ☼ Nadat dit gebeurd was, vertelde haar de jonge man na eenige dagen, dat hij uitgereden was een toevallig den kerseboom voorbijgekomen, waar hij haar in het voorjaar aangetroffen had en de boom had vol gehangen met roode kersen en had hem zijn vruchten doen bewonderen en hij had steeds aan haar moeten denken bij den bekoorlijken boom en de mooie vruchten. Toen deed zij zich geweld aan en zeide tot hem: „nu is het al zomer en de rogge begint geel te worden, nu was ik zoolang hier in je huis en ik heb je nog geen wensch gezegd. Nu echter vraag ik je om iets, namelijk: dat je mij op je paard meeneemt naar den kerseboom, want ik wil den kerseboom zien!” ☼ Toen dacht hij eraan, dat hij beloofd had, haar nooit een wensch te vervullen, maar hij dacht: „Hoe kan ik haar weigeren, wat ze mij vraagt? Zoo lang is ze al bij mij en houdt van mij en nog nooit heeft ze mij een wensch gezegd en nu wil ze zoo'n kleinigheid”. Dus beloofde hij haar, dat hij den volgenden morgen met haar zou uitrijden en besteedde den volgenden morgen zijn paard, hief haar achter zich op het zadel en zij schoof haar handen

weer naar voren, één hand met een handschoen en één bloote hand, vouwde ze tezamen en hield zich zoo aan hem vast. Toen hij reed, voelde hij echter, hoe haar tranen hem in den hals vielen. Hij vroeg haar: „waarom huil je?” „Ik huil, dat je mijn wensch vervuld hebt”, zeide zij. „Hoe lief is ze”, dacht hij, „dat ze van vreugde schreit, omdat ik haar deze kleinigheid toestond”. ☼ Zoo kwam zij nu onder den kerseboom, die zijn takken uitbreidde; en toen het paard met hen onder den kerseboom was, zeide het meisje: „Nu heb je mijn wensch vervuld en ik ben blij, dat ik weer onder den kerseboom ben. Maar nu heb ik nog een tweeden wensch en omdat je zoo goed bent en zooveel van me houdt, zoo vraag ik ook nog om dezen”. „Zeg mij, wat je wilt”, antwoordde hij, „ik wil in vervulling brengen, wat je wenscht”. „Toen je me in het voorjaar vond, trok je mij een handschoen uit en stak hem bij je”, zeide zij, „en ik weet, dat je hem nog bij je hebt; geef mij dan ook nog mijn handschoen terug”. ☼ Toen lachte de jonge ridder en zeide: „Als je mij toch maar iets grooters vragen wilde, want liefde wil toch zoo graag geven”. En met deze woorden haalde hij den handschoen te voorschijn en schertsend deed hijzelf haar dien aan de witte hand, die ze hem onder zijn arm door, toestak. Maar toen de handschoen over de hand getrokken was, hoorde hij haar diep zuchten, en schreiend zeide zij: „Nu, vaarwel!” En als hij verschrikt naar haar omkeek, was zij verdwenen en toen hij op zijn borst voor zich keek, waar zoo juist nog haar handen gevouwen waren, waren de handen verdwenen; door den kerseboom echter ging een lichte huivering. PAUL ERNST.

Mannen en Vrouwen in Nederland.

VOLGENS de opgaven, vervat in *Bevolking en Bevolkingsdichtheid der gemeenten van Nederland* op 1 Januari 1925, uitgegeven door het Centraal Bureau voor de Statistiek, telt het Rijk 3.628.390 mannen en 3.686.656 vrouwen. Het zwakke geslacht overtreft dus in aantal het sterke. Wat de provinciën betreft, is het zelfde het geval in Zuid-Holland (873.049 mannen, 914.084 vrouwen), Noord-Holland (672.383 mannen, 708.531 vrouwen), Zeeland

Foto C. Steenberghe.

GRONINGEN. RIJKS- EN GEMEENTE-ARCHIEFGEBOUW.

Foto C. Steenbergh.

PANORAMA VAN GRONINGEN, VAN DEN MARTINITOREN GEZIEN.
OP DEN VOORGROND HET STADHUIS.

(124.327 mannen, 124.703 vrouwen), Utrecht (183.428 mannen, 190.635 vrouwen) en Groningen (190.587 mannen, 192.298 vrouwen). Daarentegen treft men meer mannen dan vrouwen aan in: Noord-Brabant (398.901 mannen, 396.051 vrouwen), Gelderland (390.056 mannen, 386.307 vrouwen), Friesland (198.934 mannen, 198.095 vrouwen), Overijssel (236.040 mannen, 230.949 vrouwen), Drente (114.906 mannen, 108.262 vrouwen), Limburg (245.779 mannen, 236.741 vrouwen). ☼ Wat de gemeenten aangaat, in de vier grootste (en ook in vele kleine) zijn de vrouwen in de meerderheid: Amsterdam telt 342.163 mannen en 370.059 vrouwen, Rotterdam 266.996 mannen en 276.698 vrouwen, 's-Gravenhage 180.051 mannen en 211.318 vrouwen, Utrecht 71.936 mannen en 77.872 vrouwen. In tal van andere hebben de mannen de meerderheid. ☼ Juist evenveel mannen als vrouwen, en dat is wel opmerkelijk, vindt men in Adorp (679), Bleskensgraaf (522), Breukelen—St. Pieters (466), Herkingen (408) en Peursum (184).

MR. C. BAKE.

KOMENDE LENTE.

De luwe luchten doen de knoppen breken
En blaadjes wiegen op een winde-zucht,
Het zoete murm'len van de blijde beken
Ruischt door de wouden als een stil gerucht

Diep in de dalen hoor ik stemmen spreken,
Zoo juichend blij zij stijgen in de lucht.
En heel van ver, waar land en lucht verbleeken
Wieken de vogels aan op breede vlucht.

Hun wenkt de warme adem van de Lente.
Zij zijn de boden van een komend Licht,
Zij zijn het juichen uit een ver verschiet.

O, kille winter, voelt ge niet uw ende,
Nu alle kou voor lieve Lente zwicht,
Snel komen, als een donkerdiep verdriet?

G. L.

KLEINE HONDENRASSEN.

DE KEESHOND — HET DWERGKEESHONDJE.

EEN Hollandsche rashond, ergo hier in ons land totaal verwaarloosd en verdrongen door buitenlandsche soortgenooten. Jammer is dat, want wie kende vroeger niet den trouwen bewaker van huis en hof, den prettigen speelkameraad der kinderen, altijd vrolijk en overmoedig, trouw voor eigen, wantrouwend voor vreemden. Nijdig kan hij ook zijn en een robbertje vechten is zijn ideaal. Intelligent en waakzaam zijn eveneens eigenschappen van hem. Bovendien heeft hij een bijzonder goed geheugen en weet jaren lang te onthouden wie zijn vijand was of hem kwaad deed. ☼ De keeshond is een der oudste hondenrassen, daar hij reeds bij

de oude Egyptenaren — Grieken en Romeinen — in verschillende variëteiten bekend was. Ook nu nog komt hij in alle landen voor. De Wolfspitz in Duitschland, Valpino in Italië, Lou Lou in België, alle behooren zij tot hetzelfde ras. Tegenwoordig neemt men algemeen aan dat het ras oorspronkelijk uit het Noorden afkomstig is en zeer waarschijnlijk afstamt van de Samoyede, waarmede door kruising de wolfkleurige variëteit „Pommeransen” verkregen is. Onze nationale grauwe Kees met zijn fijn besneden kop, de groote vriend van den hollandschen schipper en in Noord-Brabant van den vrachtrijder; helaas sporadisch komt hij nog hier ter lande voor. Op tentoonstellingen ziet men hen, sinds „kennel van den Hofstad” den Haag, ze niet meer exposeert, bijna niet meer. Het beroemde Hofstad team was jaren lang de attractie van de hondentoonstellingen. Prachtige dieren vol temperament, met een zeldzaam mooie goed onderhouden vacht, nergens zag men onzen braven Keeshond zoo schoon. Zij konden concurreren tegen de beste Deutsche collectie „Wolfspitze”. In de jaren 1918 en 1920 zag men ze geregeld op onze tentoonstellingen. Nu verschijnt er af en toe nog slechts een exemplaar. ☼ De Wolfspitze in Duitschland bereikte zijn grooten bloei in 1908—1912; bekende fokkers als Wegener uit Hamburg en Teutselheim met zijn team Swarten haalden menig eereprijs voor mooiste inzending weg. Nu schijnt er voor onzen Hollandschen Keeshond een betere tijd aan te breken. Mevrouw Bar.esse van Hardenbroek ontdekte bij toeval een zeer goed exemplaar, eigendom van een woonwagenbezitter. De hond zag er vuil en verwaarloosd uit, doch goede zorgen brachten hierin spoedig zoo'n verandering dat „Bart” nu een waardig vertegenwoordiger van zijn ras is en al twee malen den kampioenschapsprijs behaalde. ☼ Maar niet alleen hier, ook in Engeland begint men belang in dit ras te stellen. De nevenafgebeelde hond is een Engelsch exemplaar. Men noemde hen „Dutch Barge Dogg” doch de kennelclub veranderde dezen dwazen naam en stelde den officieelen naam: „Hollandsche Keeshond” vast. Aardig dat men, om dit ras te beoordeelen, op de groote Cruftshow, i.l. te Londen gehouden, een Hollandschen keurmeester had uitgenoodigd n.l. Mr. Schuld uit Beekbergen. De aanwezige 15 honden hadden typisch hollandsche namen o.m. „Bart van Zaandam”, „Gesina”, „Pieter”, enz. Mooi waren ze nog lang niet volgens den heer Schuld. Slechte oordracht en front, en een beharing die overvloediger kon zijn. Maar dat beteekent voor Engeland niets; blijft men daar het ras trouw dan zal het niet lang duren of de storende fouten zijn weggefokt. ☼ Vinden de groote keeshonden weinig liefhebbers in hun Moederland, veel beter staat het geïmporteerde ras de dwergkeeshond er afbeelding laat zien. Dit viertal is wereldberoemd en munt uit door goeden bouw en prachtige beharing. Ze zijn uit den Hofstadkennel eig. de dames van der Blom te den Haag, denzelfden kennel welke vroeger bekend was om haar mooie groote keeshonden. Nu heeft het dwergkeesje daar een plaats gekregen. Het hier afgebeelde viertal kwam juist met lauweren beladen uit Duitschland terug toen de fotograaf ze vereeuwigde. ☼

Lastiger honden dan deze „wolbaaltjes” zijn er niet. Geen seconde staan ze stil, alles is leven aan hen, bovendien worden ze gauw nijdig en willen dan heelemaal van poseeren niet weten. Over het ras evenals over den naam loopen de meeningen uiteen. De een beweert, dat het een specifiek Engelsch ras is, een ander zoekt den oorsprong in Duitschland. Zeker is het dat men het eerst in Engeland de fokkerij van den dwergkees heeft ter hand genomen en natuurlijk met veel succes. Toch is mijn persoonlijke meening dat het een oorspronkelijk Duitsch ras is. De groote Keeshond toch was in Engeland vrij onbekend doch was een specifiek Duitsch ras, „Wolfsspitze”. Uit deze honden nu zal het tegenwoordige dwergkeesje wel gefokt zijn. Eerst in Engeland later ook in Duitschland. Over den naam „dwerg” is ook heel wat te doen geweest. „Dwerg” zoo redeneerde men, beteekent „mismaakt”, niet goed gebouwd. En dat is zeker niet van toepassing op een goed dwergkeesje. Men wilde den naam „dwerg” veranderen in „klein” en deed pogingen daartoe bij den „Raad van Beheer op kynologisch Gebied in Nederland”. Ik voor mij zie in den naam „dwerg” geen aanduiding van mismaakt. Ik zou het willen beschouwen als een trap van grootte van een hondensoort. Zoals men in de paardensport spreekt van een ponney — hit — paard. De dwerghondenrassen zijn geen toevalsproducten, ze zijn goed doorgefokt. Dit nu is heel anders bij die menschen die men „dwerg” noemt. Meestal is dit een pathologisch geval met vreemde afwijkingen, b.v. groot hoofd, vreemd beendergestel, ze zijn dan ook dikwijls geboren uit normale ouders. Een groot verschil dus met de dwerghondenrassen. Ook de redeneering „dwerg is klein” gaat niet op. Neem b.v. den teckel-hond, zeer zeker een *kleine* hond en toch is er nog een kleinere teckel dien men dan ook terecht met den naam „dwergteckel” aanduidt. Doch mijn meening hierover is een persoonlijke die ik graag voor een betere ruil. Want eigenlijk is het niet den inkt waard geweest dien men over dit onderwerp verwerkt heeft. — De Dwergkees is een bijzonder elegant hondje met een zeldzamen moed en temperament. Hier in Holland zijn verschillende kennels die dit ras fokken en importeeren en prima dieren bezitten. Ook zijn er twee speciale clubs die de belangen van dit ras behartigen evenals van den grooten keeshond die echter weinig liefhebbers heeft. De raspunten zijn aan elkander gelijk en in het kort als volgt. De Dwergkeeshond heeft dezelfde beharing als de groote Keeshond en verschilt van dezen slechts door zijn kleinheid en fijnen bouw. Ooren en voeten moeten zeer klein en fijn behaard zijn. Kleur: Elke kleur is geoorloofd. Grootte: Ten hoogste 26 c.M., hoe kleiner hoe beter, maar goed geproportioneerd. Gewicht: Ten hoogste 7½ Pond. Fouten zijn: Te groote, ronde ooren, te groote ooren, te stompe snuit, gegolfd of in een scheiding vallend haar, vleeschkleurige neus, oogleden en lippen, evenals leverkleurige neuzen en gevlekte oogleden en lippen, evenals appelpoppen. Verboden is het scheren van ooren en pooten.

I. JOH. W. DE VRIES.

IN 'T BEKOORLIJK KIIKDUIN.

IN de dagen, dat de negentiende eeuw stierf, de twintigste eeuw geboren werd, heb ik Kijkduin leeren kennen als een oord van volkomen rust, ver van het Haagsche gewoel verwijderd. Wat nu de eindeloze lijn 3 heet, was toentertijd een paardetrammetje, dat aan het einde van de Zoutmanstraat, op den hoek van de Laan van Meerdervoort, halt hield, waarna de koetsiers en de conducteurs, door de welwillendheid van wijlen den heer Goekoop, indiens woonhuis, vlak tegenover de Zoutmanstraat gelegen, een kop warme koffie gingen halen. Dezelfde Laan van Meerdervoort vertoofde op den hoek van de Waldeck—Pyrmontkade, waar nu het gebouw van Eigen Hulp staat, een grasvlakte in kuilvorm, waarop, of waarin wij, jongens, voetbalwedstrijden organiseerden. Eventjes verder, bij de Reinckenstraat, schoot het stoomtrammetje van de Hollandsche

Spoor, onverwachts tusschen de huizenrijen van Laan van Meerdervoort en Obrechtstraat in en voerde de reizigers naar de Anna Paulownastraat, waar toen nog niemand van een mogelijk Vredespaleis droomde, omdat daar, verborgen achter hooge muren, een landgoed was, dat Buitenrust heette. Vlak voor het stationnetje van de stoomtram aan de Laan van Meerdervoort stond het bruine omnibusje te wachten, dat over het nog niet geheel volgebouwde Sweelinckplein en verder door de Tasmanstraat, Laan van Meerdervoort, Anna Paulownastraat, Noordeinde, Hoogstraat, de bewoners der toenmalige nieuwste en uiterste Haagsche wijken naar het station van de Staatsspoorwegen aan de Rijnstraat bracht. Van het Regentesseplein, ook al zoo'n uithoek van de stad, bracht een geel omnibusje de bevolking van een andere Haagsche buitenwijk, door de Weimarstraat, Prins Hendrikstraat, de Zeeheldenbuurt, de Prinsestraat, de Wagenstraat, naar het station van de Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij. U zult dus nu wel begrepen hebben hoe klein onze residentie in die dagen nog was? Wie den moed had ongebaande wegen te gaan, volgde den Kranenburgweg, een soort zandpad, langs duinpannetjes, beplant met naar de landzijde groeiende wanstaltige boompjes, om na veel gezwoeg door het mulle zand de zeesluizen te bereiken, waar de zeemeeuwen en schelpenvisschers oppermachtig waren, beiden vrij en frank in eigen gebied, op eigen terrein. Slechts zeer enkelen waagden zich de wildernis in, aan gene zijde der zeesluizen, waar de volkomen eenzaamheid en de algeheele rust heerschten, waarbij het eeuwige geruisch der zee en de schrille kreten der meeuwen zich wonderwel aanpasten, omdat geruisch en gekrijt er harmonieus mee samen vloeiden. Langs het doodstille strand kwam men dan, na drie kwartier, een uur loopens, aan het hotel Koningin Wilhelmina, dat hoog op een duintop, de omgeving domineerde. Daar rustte men even uit, nam vervolgens den Zeeweg naar het dorp Loosduinen en keerde langs den Loosduinschen weg, waar de ratelende groentewagens en de tjingelende stoomtram naar het Westland voor eenig spaarzaam vertier zorg droegen, naar het Westeinde terug. De stad was dan weer bereikt en men had, na een wandeling van drie of vier uur, zichzelf met zeelucht en zonlicht volgezogen en de beenen wat beweging laten maken. U zult dus nu ook wel begrepen hebben, dat Kijkduin in die dagen een oord was, dat voor den gemiddelden Hagenaar onbereikbaar was dan Amsterdam?

Deze herinneringen zijn in mij levendig geworden, nu ik in de eerste dagen van de maand Februari van dit jaar, meer

VIER PRIMA DWERGKEESHONDJES.

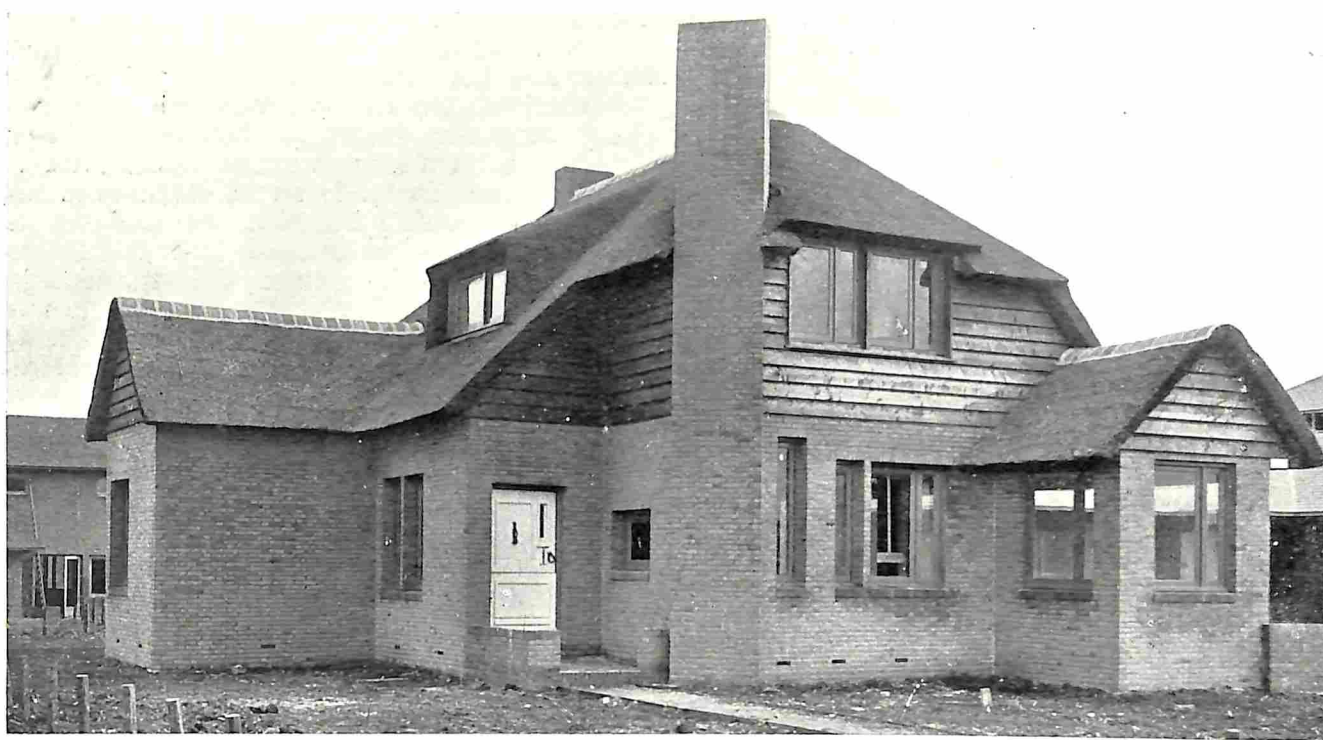
Eigendom van kennel „de Hofstad”.

HOLLANDSCHE KEESHOND „BART VAN ZAANDAM”, DIE OP DE CRUFT SHOW TE LONDEN ONLANGS VEEL BELANGSTELLING TROK.

dan een kwart-eeuw derhalve na den hierboven geschetsten toestand, Kijkduin weer eens heb bezocht, ditmaal onder geleide van de heeren Van der Houwen, die vlak achter het hotel Koningin Wilhelmina, een villa-dorp, letterlijk gesproken, uit den grond hebben gestampt. Eerlijk gezegd, ik houd niet van villa-dorpen, omdat gemeenlijk het begrip villa en het begrip dorp aan deze oorden volkomen vreemd is. Maar als ik dan toch in een villa-dorp moet wonen, dan kies ik de laag-gebouwde, breed-omtuinde landhuizen en landhuisjes, die nu aan het woord Kijkduin een voor mij onbekend, nieuw denkbeeld verbinden. ☼ Nu mijne goede vrienden, Adri met Annie, Wim met Anny (voel het verschil!), Jack met Stien, allen hun intrek hebben in het bekoorlijke Kijkduin, ben ik, ondanks mijn 44 levensjaren, kind aan huis in de cottage, waar zij allen de blijheid van hun jonge levens laten uitbloeien. Daardoor is heel het nieuwe dorp mij een bekend oord, dat ik wekelijksch een-, tweemaal bezoek, omdat wordende ouderdom zich gaarne aan jonge liefde en bloeiende jeugd koestert. Kan dit wel anders? ☼ Ook bij hen heeft de drang naar buiten alle bezwaartjes van geringen aard overwonnen. De stad, het stadshuis, onthield ook hun juist datgene, waaraan ze zoo dringend behoefte hadden: frissche lucht in een rustige omgeving. Zoo voelen zij zich thans vrij en gelukkig, wat weinig mensen in deze

een voetmuurtje van 1 Meter hoog, waarop over de geheele lengte houten bloembakken zijn aangebracht. ☼ De huizen bevatten alle, behalve de zeer ruime woonkamer met serre, nog drie kleine kamers, verder keuken met bijkeuken, terwijl een schuur gelegenheid geeft voor berging. En hoe mijn goede vrienden het inwendige van het huis weten aan te kleeden, toont een der afbeeldingen op de volgende bladzijde op afdoende wijze. Ver over de honderd landhuisjes zijn hier reeds verzezen en voor het overgrootste gedeelte ook reeds bewoond door Hagenaars, die er niet aan denken ooit naar de stoffige stad met haar étage-woningen terug te keeren. ☼ Mijn goede vrienden, Adri met Annie, Wim met Anny (voel opnieuw het verschil!), Jack met Stien, zijn tenminste dolblij over de stad voor de natuur ontvlucht te hebben; de ruil doet hen goed, bruint hun wangen en toovert tevredenheid in hun oogen. Wat wil men meer? ☼ Wat ik eertijds aan Kijkduin voor beteekenis hechtte, heeft met het huidige Kijkduin niets meer te maken, behalve drie dingen, die zijn gebleven en die nimmer zullen verdwijnen: de duinen, het strand en de zee! Het is deze nieuwe en toch ook weer oude drie-eenheid, die Kijkduin de bekoring zal blijven verleen, ook over een nieuwe kwart eeuw, wanneer de Laan van Meerdervoort doorgetrokken zal zijn tot den Zeeweg en heel het terrein tusschen het gebouw van het Roode Kruis en den Zeeweg —

KIJKDUIN. EEN ALLEENSTAAND LANDHUISJE VAN HET KLEINSTE TYPE.

tijden zijn, want ze hebben in ongebreidelde mate de landelijke rust, den sterkenden adem der zee en het kostelijk aroma van het bosch. ☼ De architecten Bijvoet en Duiker, die deze landhuizen ontworpen hebben, zijn in hun streven, elk nestje zooveel mogelijk een eigen cachet te geven, wonderwel geslaagd. Een groot deel der cottages is heelemaal gelijkvloersch, d.w.z. men behoeft geen trappen te klimmen en men kan de keukenmeid gemakkelijk ontberen. Elk landhuisje heeft bovendien een flink stuk tuin. En ten overvloede woont men tusschen de blonde duinen, men hoort de zee klotsen, het bosch ruischen en de vogels zingen. ☼ Voor dit bijzondere dorp hebben de architecten natuurlijk ook bijzondere woningtypen ontworpen. Altemaal knusse, gezellige huisjes, langwerpige schuurwoningen met beschermend zadeldak en sierlijken, het geheel opheffenden, langen schoorsteen. Het gerekte dak met zijn dwars- en lengteverstekken, geeft aan het geheel het boerderij-type. De zware, handwerk gesmeede klopper, geeft ons toegang tot het huis. Wat typisch, zoo'n gestyleerde boven- en onderdeur, met klink en klopper in stijl. ☼ De hoofdkamer is gebouwd in ruime afmetingen van 7 bij 5 Meter, terwijl in het nisvormige gedeelte een groote gemetselde schouw van gele Friesche klinkers is aangebracht met aardige zitjes. De dubbele serre deuren geven toegang tot het voor- en zijterras, samen ongeveer 25 vierkante Meter groot, gedekt met roode plavuizen. Bij verschillende windrichtingen kan men hier steeds een luw hoekje vinden. Het terras is afgesloten door

ja, misschien zelfs reeds ver over dien weg in de richting van Ter Heide — een gesloten bebouwing zal wezen. ☼ Dan zal het Lijsterbesplein een gewone stopplaats van lijn 3 zijn, wanneer er dan tenminste nog geen doorlopende trams zullen zijn, die ineens van Zeeweg naar Groenmarkt zullen gaan, zonder te stoppen, om een snelverkeer van Kijkduin naar het centrum der stad in het leven te roepen. Dan zullen de Hagenaars, die ergens op een tusschenhalte willen instappen, met de boemeltram van dezelfde lijn 3 moeizaam den geheelen afstand van het Boomen- en Bloemenkwartier naar de Groenmarkt moeten afzeulen. Dan suizen de auto-bussen langs de wijk van Pex, waar slechts de boschjes van dien naam, als een vernieuwde uitgave van de Boschjes van Poot, de herinnering aan wat nu nog is, wat dan reeds lang voorbij en geweest zal zijn, levendig houden, naar het stedelijk centrum der gemeente 's-Gravenhage. Dan is al dit land, waar nu nog de koeien grazen, de roode kool groeit en de voetballers hollen, één groote huizenzee. ☼ Maar ook dan zal Kijkduin nog de bekoring hebben behouden van het werkelijk buiten wonen in aardige, lage huizen met groote tuinen. Omdat ook dan die heele oude en toch steeds nieuwe drie-eenheid, duinen, strand en zee, tot de onvervreemdbare eigendommelijkheid van het Kijkduin van over een nieuwe kwart eeuw zal behooren. Want zoolang de zee het eeuwige lied ruischt; zoolang het strand de door diezelfde zee steeds omwoelde, steeds geplaveide vlakte zal wezen; zoolang de duinen met hun blonde hellingen schut en weer zullen vormen tegen de soms bulderende zee; zoolang zal Kijkduin de aan de zeegrens bewaren van een uitgelezen hoekske natuurgedeeft. ☼ Wanneer over een nieuw tijdsverloop van vijftientig jaren iemand dan in dit zelfde blad zal schrijven over Kijkduin, kan het niet anders,

of ook hij zal een lofzang moeten houden over de vriendelijk gelegen landhuisjes, die dan nog steeds wáár zullen maken het opschrift van dit artikelje: 't bekoorlijk Kijkduin!

HAGANUS.

KIJKDUIN. DRIE SAMENGEBOUWDE LANDHUIZEN IN HET VILLAPARK.

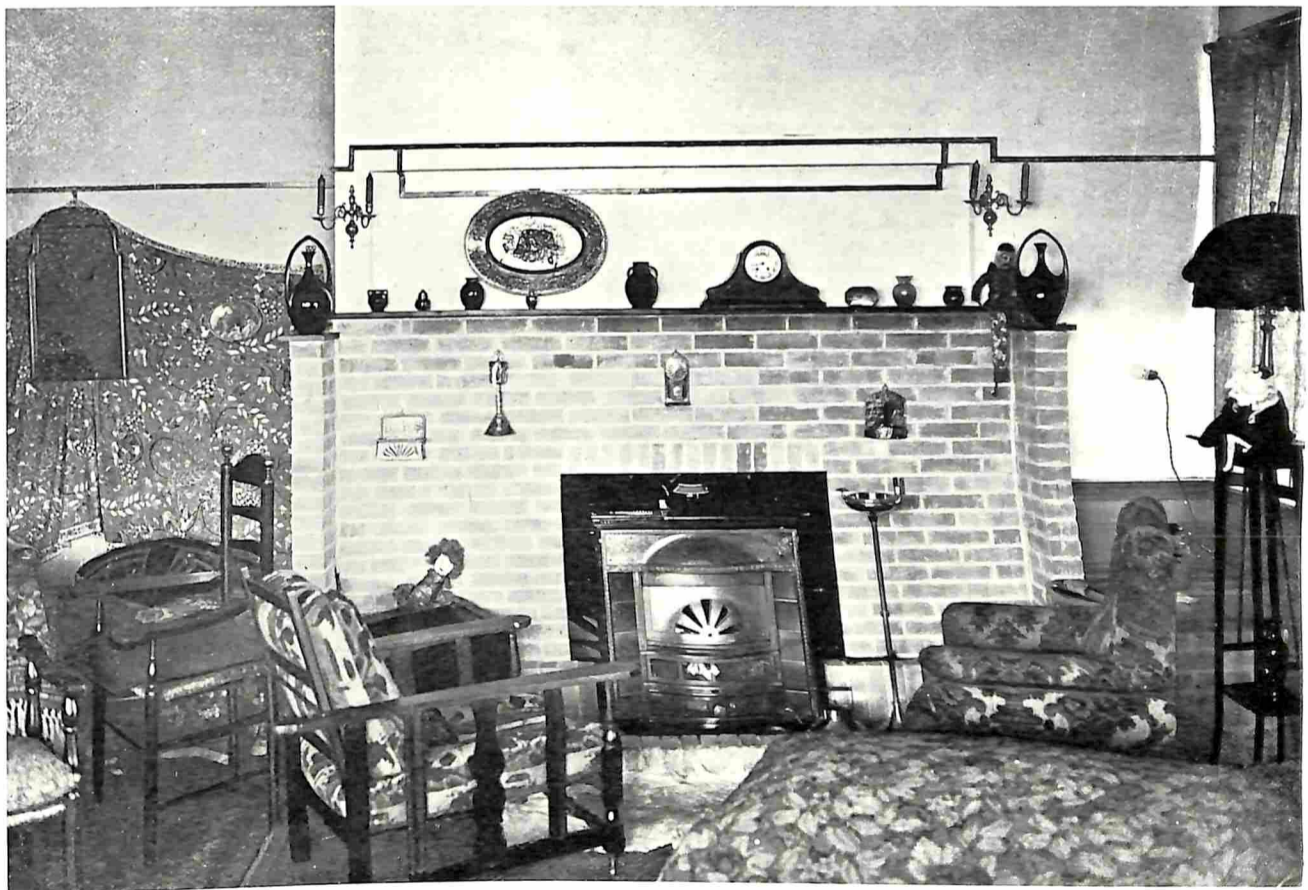
KONINGEN IN BALLINGSCHAP

door CHARLES G. D. ROBERTS.

(Vervolg).

II) **A**LLEEN King bleek precies te weten wat hem te doen stond — hetwelk bestond in het uitstrekken van zijn bruine lijf op de plank, onmiddellijk boven de koppen van leeuw en beer; doch toen hij de stelling aan den achterkant beklom, legde hij de ooren plat en vertoonde een eigenaardigen tegenzin om zijn rol te spelen. Hansen's scherpe oogen merkten dit onmiddellijk op en zijn zweep klapte luid, juist boven den neus van den grooten puma. ⚡ Nog aarzelde King. De leeuw nam niet de minste notitie van hem, maar de beer keek omhoog met oogen die steeds rooder werden en een gemelijk heen en weer beweeg van den kop. Het was maar een kleinigheid, te onbeduidend om opgemerkt te worden door het publiek. Doch een ernstige, goed-gekleede man met koper-kleurig gelaat, hooge jukbeenderen en recht-opstaand, raven-zwart haar, die vlak vooraan zat, wendde zich tot zijn metgezel en zei: „Die mannen zijn uitstekende temmers, maar ze weten nog niet alles omtrent pumas. Wij weten dat er een erfelijke veete bestaat tusschen puma's en beren, en dat, als die elkaar ontmoeten, er a e kans is op moeilijkheden”. ⚡ De spreker was een volbloed Sioux, en in het bezit van een academischen graad, behaald aan een der oostelijke universiteiten. Hij boog zich voorover met een eigenaardig vuur in zijn diepliggende, doorringende oogen, toen King, onwillig het bevel van de zweep gehoorzaamend, ging liggen en zich op zijn plank uitstrekte, met zijn zenuwachtige voorpooten niet meer dan een voet boven den kop van den beer. Zijn neusvleugels trilden als roken zij iets onzeggelijk weerzinwekkends, en zijn dikke staart leek tweemaal zoo groot als anders. De Sioux, de eenige van alle aanwezigen die deze teekenen verstond, legde onwillekeurig een waarschuwend hand op de knie van zijn metgezel. ⚡ Welke posities de andere dieren op 't punt waren in te nemen zal men nooit weten. King's spieren trokken samen. „Ha-ow!” gromde de Sioux, in zijn opwindende terugvallend in zijn oude taal. Er

volgde een bliksemsnelle veeg van King's klauw, een kreet van Hansen, een „wah” van verrassing en pijn van den beer. King sprong achteruit, bovenop de stelling, om den verwachten terug-slag te ontgaan. Doch de woede van den beer keerde zich niet tegen hem. Het dier, dol van woede, scheen tot de slotsom te zijn gekomen dat zijn meester hem had verraden. Onder luid gebrul bracht hij Tomaso een slag toe met de volle kracht van zijn voorpoot. Tomaso was juist op het punt van zijn hoogen zetel te springen toen de slag op zijn schouder neerkwam, de beenderen daarin verbrijzelde, en zijn kleeren aan dien kant geheel er afscheurde, en hem zelve bewusteloos op den grond deed smakken. ⚡ Oogenblikkelijk was alles anders dan het geweest was. Verschrikt, en zoo dadelijk straf vrezend, vlogen de meeste dieren naar hun voetstuk — onverschillig welk voetstuk zij binnen hun bereik vonden — en vchten verwoed om het bezit van het eerste het beste waar zij aan kwamen. De beer viel verwoed aan op het lichaam van Tomaso. Kreten en gillen stegen uit het publiek op. Hansen snelde ter hulp, met zijn vork in beide handen geklemd. Knechts, gewapend met gaffels of ijzeren stangen, schenen overal uit 't niet te voorschijn te komen. Doch vóór iemand de plaats kon bereiken, klonk een angstaanjagende kreet boven het rumoer uit, en King's gele lijf schoot boven van het stelling, en viel den beer als een donderslag op den rug. De schok deed den beer omvertuimelen. Terwijl hij woest om zich heen klauwde, trachtend zijn aanvaller te pakken te krijgen, sleepte Hansen den nog bewusteloozen Tomaso op zij en twee knechts droegen hem vlug van het podium. ⚡ Onder het publiek

HOEKJE BIJ DE SCHOUW VAN GELE FRIESCHE KLINKERS, IN EEN DER LANDHUISJES TE KIJKDUIN.

Foto C. Steenberg.

DE PARKKERK DER GEREFORMEERDE GEMEENTE AMSTERDAM-ZUID, WAAROP TENGEVOLGE VAN HET OPTREDEN ALDAAR VAN DR. GEELKERKEN EN DIENS OPVATTINGEN OMTRENT HET SCHEPPINGSVERHAAL VELER OOGEN ZIJN GEVESTIGD

en op het podium heerschte nu een soort van razernij. Hier en daar vochten er dieren in verwarde kluwens; doch voor het oogenblik waren aller oogen gericht op den moordadigen strijd die in het midden van het podium woedde. Niettegenstaande hij minder dan een vierde deel van het gewicht en nog veel minder dan een vierde van de grootte van zijn reusachtigen tegenstander bezat, was de puma doordat hij aanvaller was, in het voordeel. Hansen had geen tijd om zijn gevoel te laten spreken, en evenmin om er zich om te bekommeren of zijn patroon dood of levend was. Het was zijn zaak om kostbaar eigendom te redden door de dieren te belleten elkaar te verscheuren. Het gaf hem nu niets dat King met zulk een goed succes Tomaso ter hulp was gekomen. Terwijl hij hem onbarmhartig prikte met zijn gaffel en verwoede slagen op zijn kop deed regenen, trachtte hij, kalm in zijn woede, hem eraf te drijven, doch tevergeefs. Doch ondertuschen waren nog andere knechts komen aansnellen met touwen en ijzeren staven. Eenige oogenblikken later waren de beide kampvechters gelasso'd. Toen werden zij met geweld van elkaar getrokken, stroomend van bloed. Verblind door dekens, die over hun kop werden geworpen, en zoo lang gebeukt tot zij tenminste een schijn van onderwerping vertoonden, werden zij snel naar buiten gesleurd en zonder vorm van proces in hun hokken opgesloten. Toen het tweetal eenmaal uit de voeten was, was het verder gemakkelijk een eind te maken aan de verdere gevechten, zij het dan ook niet voordat de witte bok ten offer was gevallen aan de oude grijf die de luipaard tegen hem had, en de wolf vreeselijk verminkt was doordat hij had geweigerd zijn voetstuk af te staan aan een der opgewonden leeuwen. Alleen de puck was er ongedeerd afgekomen, daar hij de tegenwoordigheid van geest had gehad onder de stelling te kruipen op 't eerste teken van burgerkrijg, en daar te blijven. Toen alle dieren tot rede waren gebracht en een voor een naar hun hokken waren gedreven, kwam hij uit zijn schuilplaats tevoorschijn en volgde neerslachtig, met de krul heelemaal uit zijn eigengerechtigden staart. Toen deed het gerucht de ronde onder het publiek dat Tomaso niet dood was — dat, hoewel erg gekwetst, hij kans had te herstellen; en onmiddellijk kalmeerde het, in het aangename besef, waar voor zijn geld te hebben ontvangen. De groote kooi werd uit elkaar genomen en weggebracht. Het podium onderging een snelle gedaantewisseling. En twee pot-smakers met pantoffels die een voet ver voor hun teenen uitflapten, namen op zich om de heugenis aan het gebeurde uit te wisschen.

DERDE HOOFDSTUK.

HET dierenspel deed de ronde in de grootere steden van het noordwesten. Den volgenden dag vertrok het, en liet Tomaso achter in het ziekenhuis, met een verbrijzelden schouder en groote bitterheid in zijn hart. In de volgende stad nam Hansen Tomaso's plaats in, doch om twee redenen met een droevig beknotte vertooning. Hij beheerschte de dieren nog niet voldoende om alle toeren van Tomaso aan te durven; en de troep miste eenige zijner belangrijkste executanten. De fiere witte bok was dood. De beer, de wolf en een der leeuwen konden niet optreden van wege hunne wonden. En wat de groote puma betreft, hoewel hij er met betrekkelijk onbeduidende kwetsuren was afgekomen, was er iets radicaal veranderd in zijn stemming. Hansen kon niets met hem aanvangen. Hetzij het dier heimwee had naar Tomaso, dien hij aanbad, dan wel dat hij in stilte kankerde over de slagen en steken die hij nu voor het eerst in zijn leven ontvangen had, niemand kon het met zekerheid zeggen. Hij deed niets dan neerhurken, somber, gemelijk en met vreesaanjagende oogen voor zich uitstarend achter in zijn hok. Hansen merkte het groene licht op dat kwam en ging in zijn bleeke, groote oogen, en onthield er zich wijselijk van, de zaak op de spits te drijven. En hierin had hij gelijk. Want inderdaad was het enkel en alleen tegen den grooten Zweed dat hij kankerde, en niet tegen den mensch in 't algemeen. Vagelijk had het idee in zijn denken post gevat, dat Hansen met den beer tegen hem en Tomaso had saangespannen, en hij dorste naar wraak. Terzelfdertijd voelde hij dat Tomaso hem in den steek had gelaten. Met iederen dag dat hij daar somber zat te peinzen, werd het verlangen om te ontsnappen — een verlangen dat hij tot nu toe nooit gekend had, sterker in zijn hart. Hij droomde ervan, zij het dan wellicht ook vaag, Tomaso te gaan zoeken. In ieder geval wilde hij weg — ergens heen, waar dan ook, weg uit deze omgeving die hem afvallig was geworden. Als dit denkbeeld de overhand kreeg, placht hij plotseling op te staan, en snel en loerend langs de tralies heen en weer te loopen, als een pas gevangen wild dier. En wat eigenaardig is — want het lot stoort zich zelden aan de verlangens van zulke bannelingen der wildernis — zijn kans kwam inderdaad. 's Avonds laat bereikte het dierenspel een stadje aan den voet van een heuvelrij. De trein had een vertraging van verscheidene uren. Het was een donkere avond. Alles was in de war, en iedereen erg prikkelbaar.

(Wordt vervolgd.)